

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

„ინტერსექტორული თანამშრომლობის შესაძლებლობების მხარდაჭერა
კვლევისა და ინდუსტრიას შორის“
GE 18 ENI OT 02 19

კონცეპტუალური კვლევა

მიღწევის ინდიკატორი:

სამეცნიერო პრიორიტეტების განსაზღვრის მეთოდოლოგიური
სახელმძღვანელო მითითებების ხელმისაწვდომობა

სავალდებულო შედეგი 1: მეცნიერებისა და ბიზნესის კავშირები
გაძლიერებულია დახმარებაზე და თანამშრომლობაზე ორიენტირებული
ღონისძიებებისა და დაფინანსების სქემების განხორციელების გზით
ქვე-შედეგი 1.2.: სამეცნიერო პრიორიტეტები გამოვლენილი და
განსაზღვრულია

მომზადდა ქრისტიან ჰარტმანმა
იოანეუმ კვლევის ცენტრი, ავსტრია

შინაარსი

ძირითადი მოსაზრებები	2
დაინტერესებული მხარეების შერჩევა	3
პრიორიტეტების განსაზღვრის კრიტერიუმები	4
პროცესის სტრუქტურა პრიორიტეტების დასახვისთვის	5
ტრენერების მომზადების ტრენინგი	6
საექსპერიმენტო სემინარი.....	7
სექტორული სემინარები	9
პრიორიტეტების შემცირება და კლასტერიზაცია.....	9

ძირითადი მოსაზრებები

ქვეყნებმა, რომლებმაც ჩაატარეს პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესი მეცნიერების, ტექნოლოგიების და ინოვაციების კუთხით, გამოიყენეს მეთოდების ფართო სპექტრი. ეს არის როგორც Foresight- ისა და Delphi- ს მსგავსი პროცედურები, ასევე საკონსულტაციო პროცესები. შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდისთვის მეთოდის არჩევის დროს ძირითადი გასათვალისწინებელი ასპექტებია:

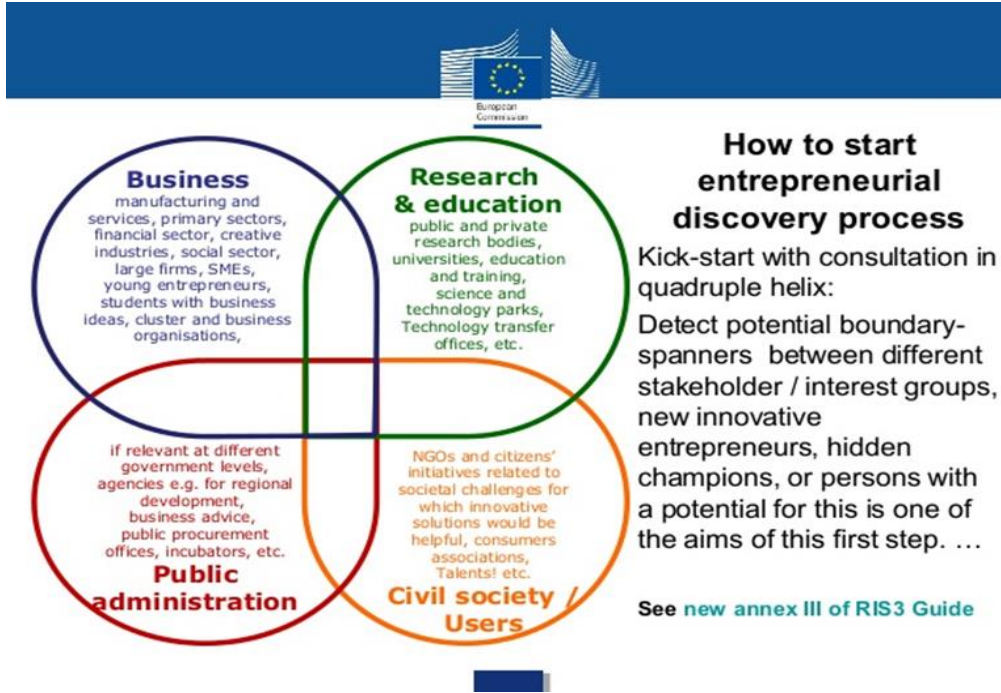
- პროცესი უნდა განხორციელდეს ძალიან მოკლე ვადებში;
- უნდა მოიცავდეს ოთხკუთხა სპირალის ყველა სექტორს (მაგ. მეცნიერება, მთავრობა, ეკონომიკა, სამოქალაქო საზოგადოება, კულტურა);
- დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოს ოთხკუთხა სპირალის დაინტერესებულ მხარეებს შორის კონსენსუსის მიღწევას;
- პროცესს უნდა გაუძღვენ ექსპერტები, რათა შემდგომ, მომავალში, მოხდეს მისი გამხორციელება დამოუკიდებლად;
- კვლევის დღის წესრიგი უნდა განისაზღვროს 3 –დან 5 წლამდე პერიოდით, შუალედური მიმოხილვით, პროცესში განვითარებული პრიორიტეტული საკითხების მოსაგვარებლად.

ამ კონტექსტური რეალობიდან გამომდინარე, ჩვენ ვთავაზობთ პრიორიტეტების განსაზღვრას ექსპერტების საკონსულტაციო სემინარების მეშვეობით, რომლებიც იხელმძღვანელებენ მკაფიო პროცესით, კრიტერიუმებით და რანჟირების ჩარჩოებით. ამ სემინარების თანმიმდევრულობის უზრუნველსაყოფად, ჩვენ ვიწყებთ ტრენინგების მოსამზადებელ ტრენინგებს, ანუ მაქსიმუმ ხუთი დაგეგმილი სექტორული სემინარის ფასილიტატორების ტრენინგს.

დაინტერესებული მხარეების შერჩევა

დაინტერესებული მხარეები, რომლებმაც უნდა მიიღონ მონაწილეობა შემოთავაზებული პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესში, უნდა წარმოადგენდნენ საქართველოს მეცნიერებისა და ინოვაციების სისტემის ოთხკუთხედს მთლიანად.

სურათი 1: რეგიონალური/ეროვნული მეცნიერებისა და ინოვაციური სისტემის ოთხკუთხედი სპირალი

წყარო: ევროკომისია

დაგეგმილი პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესში, ჩვენ ვთავაზობთ შემდეგი დაწესებულებების წარმომადგენლების ჩართვას:

ცხრილი 1: პრიორიტეტების განსაზღვრის მიზნით შემოთავაზებული დაინტერესებული მხარეები

ოთხკუთხედი სპირალის სფერო	დაწესებულება
ბიზნესი	საწარმო საქართველო საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია საქართველოს ტურიზმის ასოციაცია ბიზნესის კლასტერი: საქართველოს ICT კლასტერი, საქართველოს ავეჯის კლასტერი, საქართველოს სამედიცინო (ტუმერკულიოზის) კვლევისა და განვითარების კლასტერი, PMAG შემფუთველი კლასტერი ...
კვლევა და განათლება	უნივერსიტეტები: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (თსუ), საქართველოს ტექნოლოგიური უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტი.

	სხვა კვლევითი ინსტიტუტები: საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია ...
საჯარო ადმინისტრირება	განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო კვლევისა და ინოვაციების საბჭო ...
სამოქალაქო საზოგადოება/მომხმარებლები	არასამთავრობო ორგანიზაციები, მაგ. CENN ...

პრიორიტეტების განსაზღვრის კრიტერიუმები

პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესში სამი განსხვავებული "ფილტრი" გამოიყენება გამოყოფილი სფეროების პრიორიტეტების დასადგენად:

1) პირველი ფილტრი, რომელიც უნდა იქნას გამოყენებული სექტორული სემინარების მეორე დღეს, იქნება ორიენტირებული თავად კვლევაზე და მოითხოვს, რომ მონაწილეებმა უპასუხონ შემდეგ შეკითხვებს:

- რა პოტენციალი აქვს კვლევის გამოყენებას შემოთავაზებული კვლევითი სფეროსთვის?
- რამდენად მოიცავს შემოთავაზებული კვლევითი სფერო პროდუქტის განვითარებას ან თუ გააჩნია მას მომსახურების გაუმჯობესების პოტენციალი?
- რამდენად მოიცავს შემოთავაზებული კვლევითი სფერო ინოვაციურ ელემენტს?
- რამდენად შეუწყობს ის ხელს მეწარმეობას?

2) მეორე ფილტრი, რომელიც უნდა იქნას გამოყენებული სექტორული სემინარების მესამე დღეს, ხაზს უსვამს შესაბამისობას და სექტორული მუშაობის შესაძლებლობას (იხ. ცხრილი 2 კვლევის პრიორიტეტული რგოლების რეიტინგის კრიტერიუმების ჩამონათვალი); და

3) მესამე ფილტრი, რომელიც უნდა იქნას გამოყენებული სექტორული სემინარების შემდგომ უკვე ფინალურ ეტაპზე, უზრუნველყოფს ბაზრის პოტენციალის განზომილების დამატებას და, შესაბამისად, უფრო მეტად განვითარებაზე იქნება ორიენტირებული, ვიდრე კვლევაზე (იხ. ქვემოთ მოცემული კრიტერიუმების ჩამონათვალი, რომელიც გამოიყენება კვლევის პრიორიტეტების საბოლოო ჩამონათვალის შესაქმნელად).

ცხრილი 2: კვლევის პრიორიტეტული დარგების განსაზღვრის კრიტერიუმი

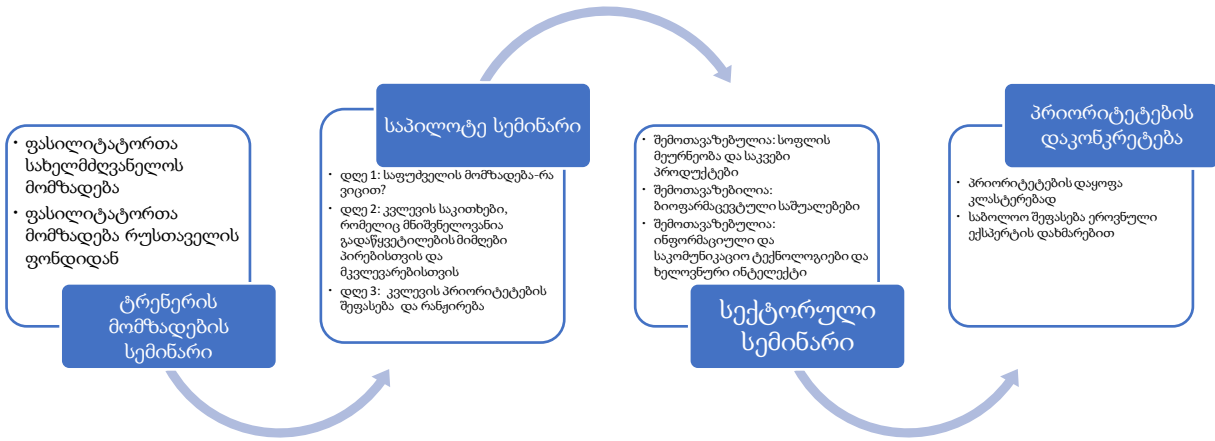
კრიტერიუმები	როგორც განსაზღვრულია შემდეგით
მიზანშეწონილობა	ეთიკური და მორალური საკითხები ადრე არსებული მონაცემების ხელმისაწვდომობა კულტურის მიერ მოწონებული
შესაბამისობა	თანასწორობაზე და საზოგადოებაზე ორიენტირება საზრუნავი / მოთხოვნა პრობლემის ზომა ეროვნული და სექტორული მიზნების ხელშეწყობა
განხორციელებადობა	სისტემის შესაძლებლობა კვლევის მხარდაჭერისთვის ხელმისაწვდომი ფინანსური და ადამიანური რესურსები კულტურული / პოლიტიკური გარემო
კვლევის შედეგების ზემოქმედება	კვლევის განხორციელების შანსი / შესაძლებლობა კვლევის შედეგების გამოყენება კვლევის კავშირი პოლიტიკის გადაწყვეტილებებთან პრობლემის საერთო შემცირება, ღირებულების ჩათვლით
პარტნიორებთან თანამშრომლობის განმტკიცების შესაძლებლობა	ქმედითი პარტნიორების არსებობა პარტნიორი ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობა და რესურსები პოტენციური პარტნიორების თანამშრომლობის შესაძლებლობა კვლევის ჩასატარებლად უფრო დიდი კვლევის შედეგების შესაძლებლობა პარტნიორის მონაწილეობით

კვლევის პრიორიტეტების საბოლოო ჩამონათვალის შედგენის კრიტერიუმებია:

- 1) ეროვნულ სტრატეგიებთან და განვითარების გეგმებთან / ევროპულ სტრატეგიებთან და განვითარების გეგმებთან კავშირი;
- 2) კვლევის განხორციელების შესაძლებლობა.

პროცესის სტრუქტურა პრიორიტეტების დასახვისთვის

სურათი 2: პრიორიტეტების დასახვის პროცესის შემოთავაზებული სტრუქტურა

ტრენერების მომზადების ტრენინგი

ტრენერების მომზადების ორდღიანი ტრენინგი გაიმართება 2021 წლის ივნისის ბოლოს. ტრენერები იქნებიან დაკომპლექტებული ტვინინგის პროექტის ექსპერტებისგან. მონაწილეები იქნებიან მაღალი თანამდებობის პირები რუსთაველის ფონდიდან და მასთან დაკავშირებული სამინისტროებიდან და ინსტიტუტებიდან.

სემინარის მოსამზადებლად შემუშავდება ფასილიტატორის სახელმძღვანელო მითითებები. ეს სახელმძღვანელო გამოყენებული იქნება სემინარის განმავლობაში, რათა მონაწილეები გაეცნონ სტრუქტურას, ტექნიკურ კომპონენტებს და სტანდარტიზებულ ინსტრუმენტებს, რომლებიც გამოყენებული იქნება პრიორიტეტების განსაზღვრის რვა სემინარის მსვლელობისას, რომლებიც უნდა განთავსდეს სხვადასხვა ქვე-სექტორში. ფასილიტატორის სახელმძღვანელო განიხილავს ყველა საკითხს სექტორული სემინარის დასაწყისიდან დასრულებამდე: იგი წარმოადგენს სექტორული სემინარების დღის წესრიგის პროექტს, აღწერს პროცესის თანმიმდევრობას დეტალურად და ასევე სთავაზობს ფასილიტატორებს დამხმარე რჩევებს სემინარების დროს პოტენციური კონფლიქტების მოსაგვარებლად. ამ სახელმძღვანელოს მიზანია გააცნოს და დაარწმუნოს მომავალი ფასილიტატორების მათი როლის არსში და მნიშვნელობაში რათა შეძლონ მისი გამოყენება თავიანთ სექტორულ სემინარებში, რაც უზრუნველყოფს სექტორულ სემინარებს შორის თანმიმდევრულობის მაქსიმალურ დონეს. ტრენინგი გთავაზობთ საჭირო მითითებებს ფასილიტატორის ფუნქციების განსახორციელებლად და სახელმძღვანელოში მოცემული ინსტრუმენტების გამოსაყენებლად.

საექსპერიმენტო სემინარი

საექსპერიმენტო სემინარი იქნება ფოკუსირებული ცირკულარული ეკონომიკისა და მწვანე ტექნოლოგიების მიმართულეზაზე. ეს სემინარი გვთავაზობს პირველ შესაძლებლობას, შევამოწმოთ ფასილიტატორის სახელმძღვანელო მითითებები პრაქტიკაში. ფასილიტატორის სახელმძღვანელო, სემინარის სესიები, მათ შორის ამ სესიების ხანგრძლივობა და თითოეული სესიაზე გამოსაყენებლად შემუშავებული ინსტრუმენტები, შეფასდება სადემონსტრაციო სემინარის განმავლობაში, რათა დადგინდეს საბოლოო ცვლილებების განხორციელების საჭიროებადარჩენილი სემინარების ჩატარებამდე. ტვინინგის პროექტის ექსპერტები გაუძღვებიან ამ სემინარს მათ მიერ მომზადებულ ფასილიტატორებთან ერთად. საექსპერიმენტო სემინარს აქვს შემდეგი სტრუქტურა:

დღე 1: საფუძველის მომზადება-რა ვიცით?

პრეზენტაციები შეეხება მიმდინარე კვლევის მიმოხილვას, კვლევის მთავარ სფეროებს, საჭირო კითხვებზე პასუხებს, კვლევითი თანამშრომლობისა და არსებული რესურსების მიმოხილვას. გამოყენებული იქნება ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც ხელმისაწვდომია ინფორმაციული სისტემებიდან, რომელიც აჩვენებს მეცნიერებაში არსებულ მიმდინარე პრობლემებს და სპეციალიზაციებს. პირველი დღის ბოლოს გვექნება (მაქსიმუმ 50) საკამათო საკითხისა და შეკითხვების ჩამონათვალი, ასევე წარმოდგენილი იქნება (მაქსიმუმ 50) კვლევითი სფეროს ჩამონათვალი.

დღე 2: კვლევის საკითხები, რომელიც მნიშვნელოვანია გადაწყვეტილების მიმღები პირებისთვის და მკვლევარებისთვის

მე -2 დღის დასაწყისში მონაწილეები მიიღებენ პირველ დღეს წარმოებული სიების ასლებს, საკამათო კვლევითი პრობლემებით, კითხვებით და სფეროებით. ამასთან, ფასილიტატორი შესთავაზებს პირველი დღის შეჯამებას. ამ მიმოხილვის შემდეგ, მოხდება მონაწილეების დაყოფა მცირე ჯგუფებად 5-დან 8 ექსპერტამდე, რომლებიც წარმოადგენენ ქვესექტორის სხვადასხვა ინსტიტუტს. მცირე ჯგუფებს ეძლევათ დავალება მოცემული ჩამონათვალიდან ამოიციონ ის სფეროები, რომლის კვლევა უკვე ჩატარებულია და არ საჭიროებენ შემდგომ კვლევას. ჯგუფები განხილვის შემდეგ ანგარიშს მოახსენებენ აუდიტორიას პლენარულ ფორმატში. ჩამონათვალში იქნება შეყვანილი მხოლოდ ის სფეროები, რომლებიც კონსენსუსის შედეგად, ჩაითვლება, რომ

არ საჭიროებენ კვლევას. მას შემდეგ, რაც მონაწილეები შეასრულებენ პირველ დავალებას და ამოიღებენ ჩამონათვალიდან იმ სფეროებს, რომელთაც არ სჭირდებათ შემდგომი კვლევა, მათ ეძლევათ დავალება ჩამოთვალონ მაქსიმუმ 20 პრიორიტეტული კვლევითი სფერო. ჯგუფებმა პრიორიტეტული სფეროების განხილვისას, უნდა მიიღონ მხედველობაში ოთხი ძირითადი კითხვა (ზემოაღნიშნული პრიორიტეტების განსაზღვრის პირველი ფილტრის გამოყენებით). ჯგუფები შიდა დისკუსიების შემდეგ მოხსენებით წარდგებიან პლენარულ ფორმატში აუდიტორიის წინაშე. ამ პროცესის განმავლობაში ფასილიტატორი ადევნებს თვალყურს იმ სფეროებს, რომლებიც ჩამოთვლილია რამდენიმე ჯგუფში. არის იმის მოლოდინი, რომ პრიორიტეტულ სფეროებში მოხდება მნიშვნელოვანი გადაფარვა, ან შესაძლებელი იქნება სხვადასხვა ჯგუფების სფეროების გაერთიანება. მიზანი არის, რომ მე-2 დღის ბოლოს გვექონდეს კონსოლიდირებული ჩამონათვალი, რომელიც მოიცავს მაქსიმუმ 20 კვლევით მიმართულებას ქვესექტორში, რომელიც წარმოადგენს როგორც მკვლევარების, ისე გადაწყვეტილების მიმღებთა საჭიროებებს.

დღე 3: კვლევის პრიორიტეტების შეფასება და რანჟირება

მე-3 დღე იწყება შეფასების პროცესის პრეზენტაციით, რომლის დროსაც მონაწილეებს ასწავლიან ინდივიდუალური და ჯგუფური შეფასების აქტივობების შესრულებას. პრეზენტაციის შემდეგ თითოეულმა მონაწილემ უნდა ჩაატაროს გამოვლენილი კვლევითი სფეროების ინდივიდუალური შეფასება, ცხრილი 1-ის კრიტერიუმების გამოყენებით (ამრიგად, მეორე პრიორიტეტული განმსაზღვრელი ფილტრის გამოყენებით) და თითოეულ კრიტერიუმს მიანიჭოს 1-დან 5-მდე შეფასების მაჩვენებელი, სადაც 5 ყველაზე მაღალია. ინდივიდუალურ შეფასებამდე თითოეული მცირე ჯგუფის თავმჯდომარე რწმუნდება, რომ მონაწილეები კარგად იცნობენ შემოთავაზებულ კვლევით სფეროებს. ეს საშუალებას იძლევა დაზუსტდეს შეკითხვები და ხელს უწყობს შეფასების პროცესის გამარტივებას, გაუგებრობის და არასწორი შეფასების თავიდან აცილებას. ამასთან, მნიშვნელოვანია, რომ თავმჯდომარემ არ დაუშვას მე-2 დღეს ჩამოთვლილი კვლევითი სფეროების განხილვა, რამაც შეიძლება გავლენა მოახდინოს შეფასების პროცესზე. ინდივიდუალური შეფასების შემდეგ, თითოეული მონაწილის შედეგები იქნება შეტანილი ჯგუფის ქულების ფურცელში, რასაც მოსდევს კვლევის სფეროების ქულების შეყვანა შეფასების საერთო ფურცელში. ამ

პროცესის შემდეგ ჩატარდება განხილვა მცირე ჯგუფში იმ სფეროების შესახებ, სადაც წევრებს შორის იყო შეუთანხმებლობა. ამასთან, დაუშვებელია შეფასების შეცვლა. მცირე ჯგუფები თავიანთ შედეგებს წარმოადგენენ პლენარულ სხდომაზე. სემინარის დასკვნითი პლენარული სხდომის სამიზნეა ადამიანების მიერ კონსენსუსის შეფასება, კვლევითი სფეროების მიხედვით. ეს ასევე ხელს უწყობს რუსთაველის ფონდის გადაუჭრელი საკითხების, მოსაზრებების ან პრობლემების იდენტიფიცირებას და ადასტურებს, თუ როგორ შეიძლება პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესი დარჩეს სამართლიანი და გამჭვირვალე.

სექტორული სემინარები

სადემონსტრაციო სემინარის შემდეგ, შემოთავაზებული იქნება სექტორული პრიორიტეტების განსაზღვრის კიდევ ოთხი სემინარი (სურათი 2). ეს შემოთავაზებული თემატური სფეროები ასახავს საქართველოს სამეცნიერო ან ეკონომიკურ სპეციალიზაციებს. ეს სემინარები უნდა ჩატარდეს იგივე პროცესის და მეთოდოლოგიის დაცვით, რაც ზემოთ იყო აღწერილი სადემონსტრაციო სემინარისთვის.

პრიორიტეტების შემცირება და კლასტერიზაცია

სექტორული პრიორიტეტების სემინარების ოთხთვიანი პროცესის ბოლოს, ჩვენ ვთავაზობთ ექსპერტთა პანელის შექმნას, რომელიც შეაფასებს შეგროვებული კვლევის პრიორიტეტებს ზემოთ მითითებული სამი კრიტერიუმის შესაბამისად (პრიორიტეტების განსაზღვრის მესამე ფილტრი, კვლევის პრიორიტეტების საბოლოო ჩამონათვალის შედგენის კრიტერიუმები), რომლის მიზანია სიის შემცირება მართვად ინსტრუმენტებამდე, რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას კვლევის ინვესტიციების სამართავად. გარდა ამისა, პრიორიტეტები ასევე უნდა ჩამოყალიბდეს კლასტერებად უფრო დიდ თემატურ სფეროებში. ეს ნაბიჯი საჭიროდ მიიჩნევა, ვინაიდან ამ პროცესმა შეიძლება გამოიწვიოს პრიორიტეტების ძალიან დიდი ნაკრების ჩამოყალიბება. საექსპერტო პანელში შევლენ რუსთაველის ფონდის მაღალი თანამდებობის პირები, ევროკავშირის ქვეყნების სხვა ექსპერტებთან ერთად.